

Het Pieter Baan Centrum

NIFP

Het NIFP, locatie Pieter Baan Centrum (PBC) is de forensische psychiatrische observatiekliniek van het Ministerie van Justitie. Het PBC is een huis van bewaring met een bijzondere taak; het brengt rapportages pro Justitia uit.

Wanneer de rechter vermoedt dat een verdachte lijdt aan een psychische stoornis dan kan hij het PBC inschakelen.

Dit betekent dat een verdachte zeven weken wordt opgenomen en multidisciplinair klinisch wordt onderzocht. Tijdens de opname wordt een rapport geschreven waarin een advies staat over de mate van toerekeningsvatbaarheid voor het ten laste gelegde delict, de kans op recidive en indien nodig een advies voor een mogelijke behandeling.

Opname in het PBC vindt meestal plaats in het geval van zeer ernstige en complexe zaken.

In de meeste gevallen krijgt het NIFP van de rechter of de officier van justitie opdracht om een ambulant onderzoek te doen. Verdachten worden dan wel onderzocht door een of meer gedragsdeskundigen, maar worden niet opgenomen in het PBC.

Advies

Het NIFP kan de rechter commissaris of de officier van justitie adviseren over de noodzaak tot rapporteren en over het soort rapportage (ambulant enkelvoudig, meervoudig of klinisch). Ook kunnen, in een (traject)consult, vragen beantwoord worden op het gebied van zorg. Bijvoorbeeld: is iemand detentiegeschikt? Is bijzondere zorg in detentie of in de GGZ aangewezen? Dit consult wordt bij voorkeur afgenomen bij voorgeleiding op het kabinet van de rechter commissaris. Indien dit in de praktijk niet haalbaar is, wordt de betrokkene door een psycholoog of psychiater gezien in het huis van bewaring.

Bemiddeling

Wanneer is besloten tot het uitvoeren van een rapportage gaat het NIFP aan de slag om bij de rapportageaanvraag

een geschikte onafhankelijke gedragsdeskundige te vinden. Er wordt gekeken naar de aard van de casus voordat een deskundige wordt benaderd met het verzoek te rapporteren. Bij zaken waarin het kinderen betreft kan bijvoorbeeld worden gezocht naar een deskundige op het gebied van kinder- en jeugdpsychiatrie of psychologie. Nadat een rapporteur gekoppeld is aan een casus, draagt het NIFP de gedragsdeskundige voor aan de opdrachtgever, die hem of haar vervolgens benoemt als deskundige in de betreffende strafzaak.

Toetsing

Aan rapportages worden hoge kwaliteitseisen gesteld. Dit is belangrijk, omdat ze een belangrijke rol spelen bij het nemen van de (soms véér strekkende) beslissingen van de rechtbank. Ook dienen ze in veel gevallen als basis voor een eventuele behandeling.

De kwaliteitseisen worden ontwikkeld en bewaakt door het NIFP. Ook heeft het NIFP speciale instrumenten ontwikkeld voor de rapportage en biedt het opleidingen aan rapporteurs.

Pieter Baan Centrum

Het PBC onderzoekt per jaar ca. 225 verdachten (observandi) van ernstige delicten. Het klinisch onderzoek omvat een psychiatrisch en psychologisch (test)onderzoek, de dagelijkse observatie door forensische begeleiders (groepsleiding) en een forensisch milieuonderzoek.

Het onderzoek wordt afgesloten met een uitgebreide pro Justitia rapportage waarin de rechter of het Ministerie van Justitie geadviseerd wordt over de toerekeningsvatbaarheid, de kans op recidive en een eventuele behandeling.

Toerekeningsvatbaarheid

Soms wordt vermoed dat een verdachte lijdt aan een psychische stoornis. De vraag is daarbij of een eventuele stoornis ook van invloed was toen hij het delict pleegde. Als iemand een delict heeft gepleegd als gevolg van een psychische stoornis, kan hem dat delict minder of hele-

maal niet worden toegerekend. In dat laatste geval is hij niet strafbaar.

Recidivegevaar

Het PBC probeert, naast de toerekeningsvatbaarheid, ook een inschatting te maken van de kans op een herhaling van het delict.

Op basis van een eventuele stoornis en de kans op herhaling, adviseren de gedragsdeskundigen over de mogelijkheden om herhaling tegen te gaan. Dit kan bijvoorbeeld behandeling zijn als onderdeel van een voorwaardelijke straf, opname in een psychiatrisch ziekenhuis, of een tbs-maatregel.

Overig onderzoek

Het PBC kan ook worden ingeschakeld bij:

- (6-jaars) verlengingsadviezen van TBS-adviezen;
- adviezen m.b.t. plaatsing op een longstay-afdeling;
- complexe diagnostiek (op het gebied van psychiatrie, cultuur, taalbarrière);
- verdachten die medewerking aan een ambulante onderzoek weigeren;
- verdachten die een grote mate van beveiliging nodig hebben en
- bij zaken met meerdere verdachten, die deels tegelijkertijd ter observatie worden opgenomen.

Onafhankelijk onderzoek

De observandi die worden onderzocht, zijn nog niet veroordeeld. Het PBC neemt een onafhankelijke positie in binnen het strafproces en houdt zich nadrukkelijk niet bezig met de bewijsvoering of de strafmaat.

Multidisciplinair

Een verdachte wordt in het PBC zeven weken onderzocht door een multidisciplinair team, bestaande uit een (forensisch) psychiater, een psycholoog, een groepsleider en een forensisch milieuonderzoeker. Ook worden alle observandi bij opname door een huisarts gescreend. Indien nodig volgt een consult bij een internist of neuroloog of worden andere deskundigen ingeschakeld (cultureel antropoloog; seksuoloog) om de onderzoeksteams van specifieke informatie te voorzien. Een psychiater/proces-begeleider (PP'er) woont de teambesprekingen bij en denkt kritisch mee. Een jurist coördineert het onderzoek en zit de besprekingen voor. Hij ziet toe op een juridisch juiste en voor niet-gedragskundigen begrijpelijke beantwoording van de vragen van de rechtbank.

Observandi

De overwegend mannelijke observandi zijn gemiddeld ongeveer 30 jaar (met een spreiding in leeftijd van 15 tot ongeveer 90 jaar) en kennen een grote verscheidenheid aan sociale en culturele achtergronden, psychiatrische ziektebeelden en persoonlijkheidsstoornissen. De observandi worden doorgaans verdacht van ernstige feiten zoals levensdelicten, zware mishandeling, zedendelicten of brandstichtingen, die veel maatschappelijke onrust veroorzaken.

Portefeuille Klinische Rapportage

Het NIFP, het kennisinstituut voor forensische psychiatrie en psychologie, werkt op basis van vijf portefeuilles, waarvan de portefeuille Klinische Rapportage er één is.

De portefeuille Klinische Rapportage en observatie richt zich op het klinische onderzoek dat plaatsvindt in het Pieter Baan Centrum, zoals het hierboven is beschreven.

De voornaamste taken van de portefeuille zijn:

- Het ontwikkelen en onderhouden van de kwalitatief beste werkwijze op het gebied van de klinische observatie;
- Het ontwikkelen en beschikbaar stellen van kennis, onderzoeksmethodieken, een test-instrumentarium en richtlijnen over deze kwaliteit;
- Monitoring en bijsturen van de kwaliteit van de klinische rapportages.

Meer informatie

Heeft u naar aanleiding van deze factsheet nog vragen? Dan kunt u terecht op onze internetsite www.nifp.nl.

Over het NIFP

Het Nederlands Instituut voor Forensische psychiatrie en psychologie (NIFP) is het kennisinstituut voor forensische psychiatrie en psychologie. Het is een landelijke dienst van het Ministerie van Justitie en valt onder de Dienst Justitiële Inrichtingen. Het NIFP levert onafhankelijke psychiatrische en psychologische expertise (diagnostiek, zorg en advies) aan justitiële en maatschappelijke ketenpartners. Op die manier draagt het bij aan een zorgvuldige rechtsgang, een effectieve uitvoering van de justitiële psychiatrische zorg en behandeling, en aan een veiliger samenleving.

Als kennisinstituut is het NIFP zo breed mogelijk actief op het gebied van de forensische psychiatrie en psychologie. Het NIFP stelt haar expertise daarbij beschikbaar aan diverse overheden en instellingen. De belangrijkste werkzaamheden van het NIFP zijn advisering, bemiddeling, toetsing, observatie en opleiding. Daarnaast verzorgt het NIFP contra-expertises. Tevens voert zij, samen met de justitiële en maatschappelijke ketenpartners, de ketenregie over de ontwikkeling van een dekkend behandelplan en de doorstroom van forensische psychiatrische patiënten naar (vervolg)voorzieningen.

De ontwikkeling en de uitvoering van de taken van het NIFP wordt aangestuurd door vijf portefeuilles. Deze portefeuilles zijn samen verantwoordelijk voor het totale aanbod van forensisch psychiatrische en psychologische dienstverlening van het NIFP.

COLOFON

Meer informatie:

NIFP
Postadres:
Postbus 13369,
3507 LJ Utrecht
Bezoekadres:
G. van Roggenweg 348-350,
3531 AH Utrecht
Telefoon: (088) 071 01 00
Fax: (088) 071 01 53
E-mail: nifp@dji.minjus.nl

Informatie over NIFP:

kijk op www.nifp.nl

Realisatie:

NIFP, afdeling Communicatie
en Afdeling Corporate
Communicatie DJI

Beeld:

Norbert Waalboer

Deze uitgave is zuiver informatief.
Er kunnen geen rechten aan worden
ontleend.
DJI aanvaardt geen aansprakelijkheid
voor eventuele fouten in de uitgave.
© Dienst Justitiële Inrichtingen,
februari 2008, 08-0035